

Historický rozsah variability požárového režimu

nezbytný prvek strategií
ochrany přírody v
budoucnosti

Přemysl Bobek

Botanický ústav AV ČR, Průhonice

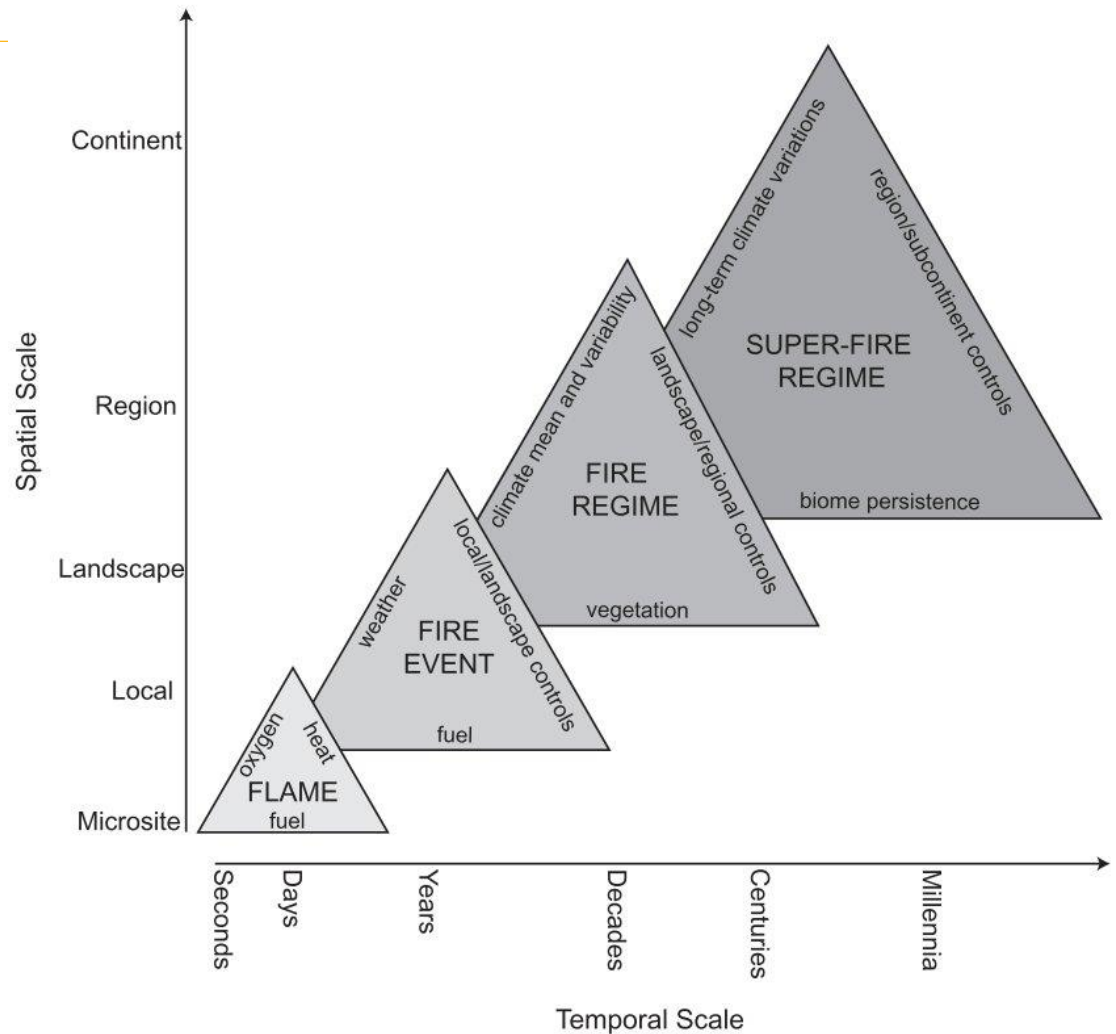
© JIRKA JIROUŠEK - WWW.NEBESKE.CZ

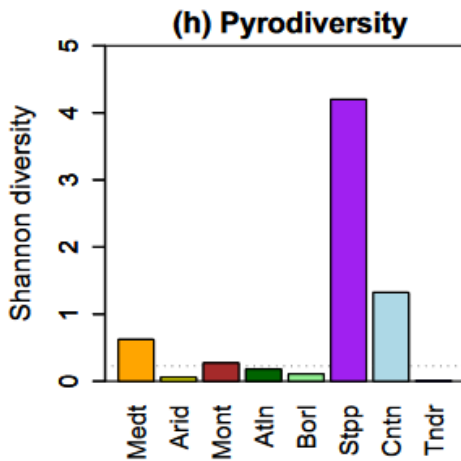
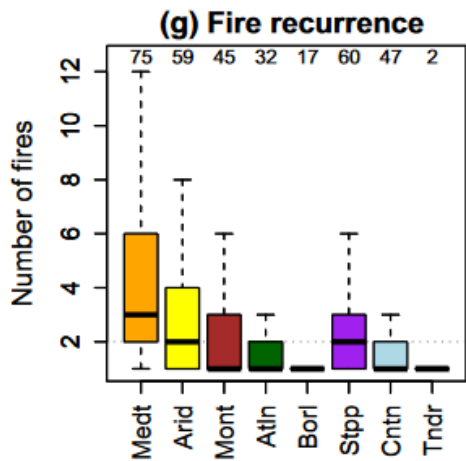
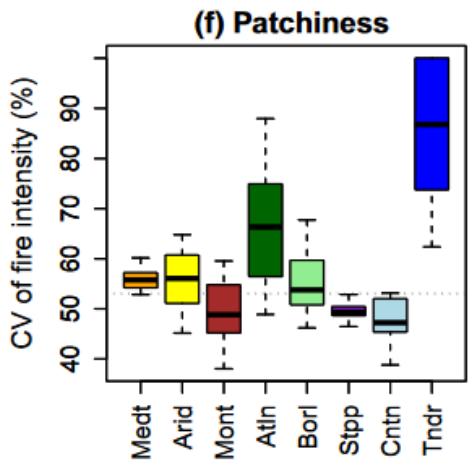
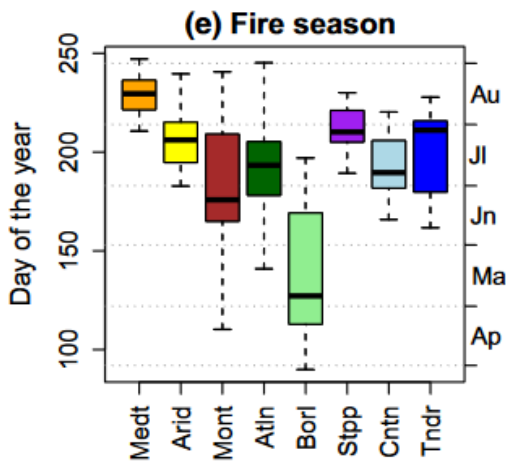
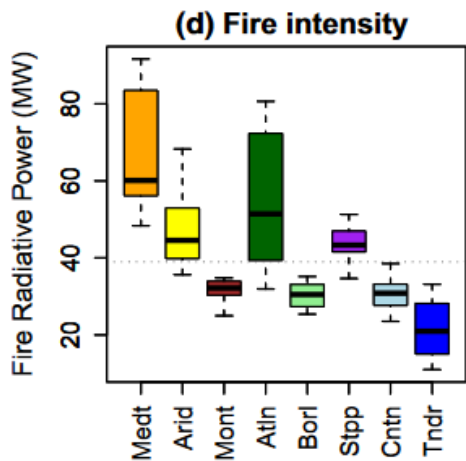
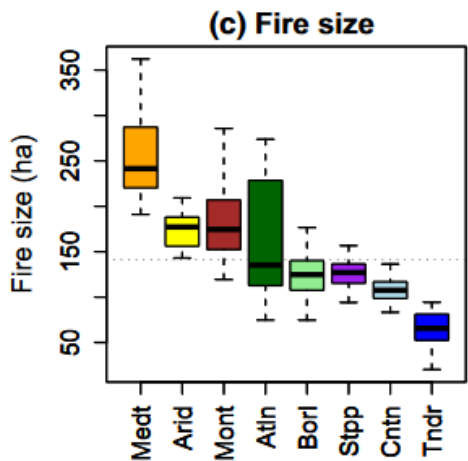
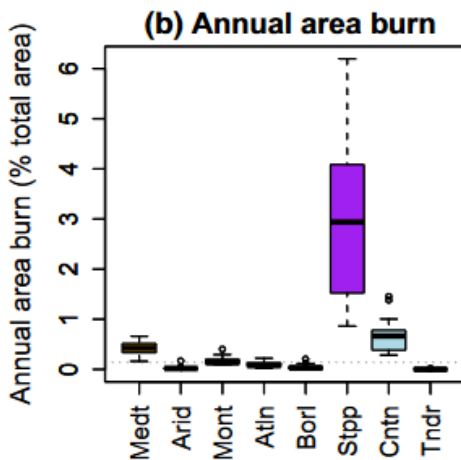
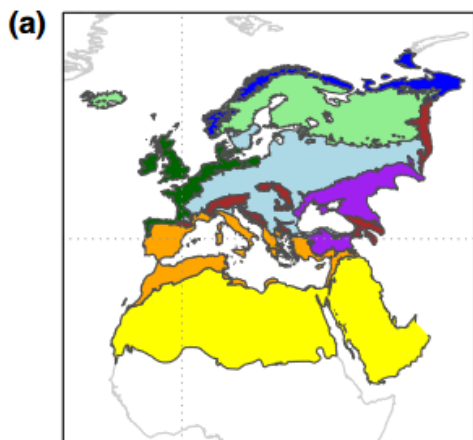
Témata

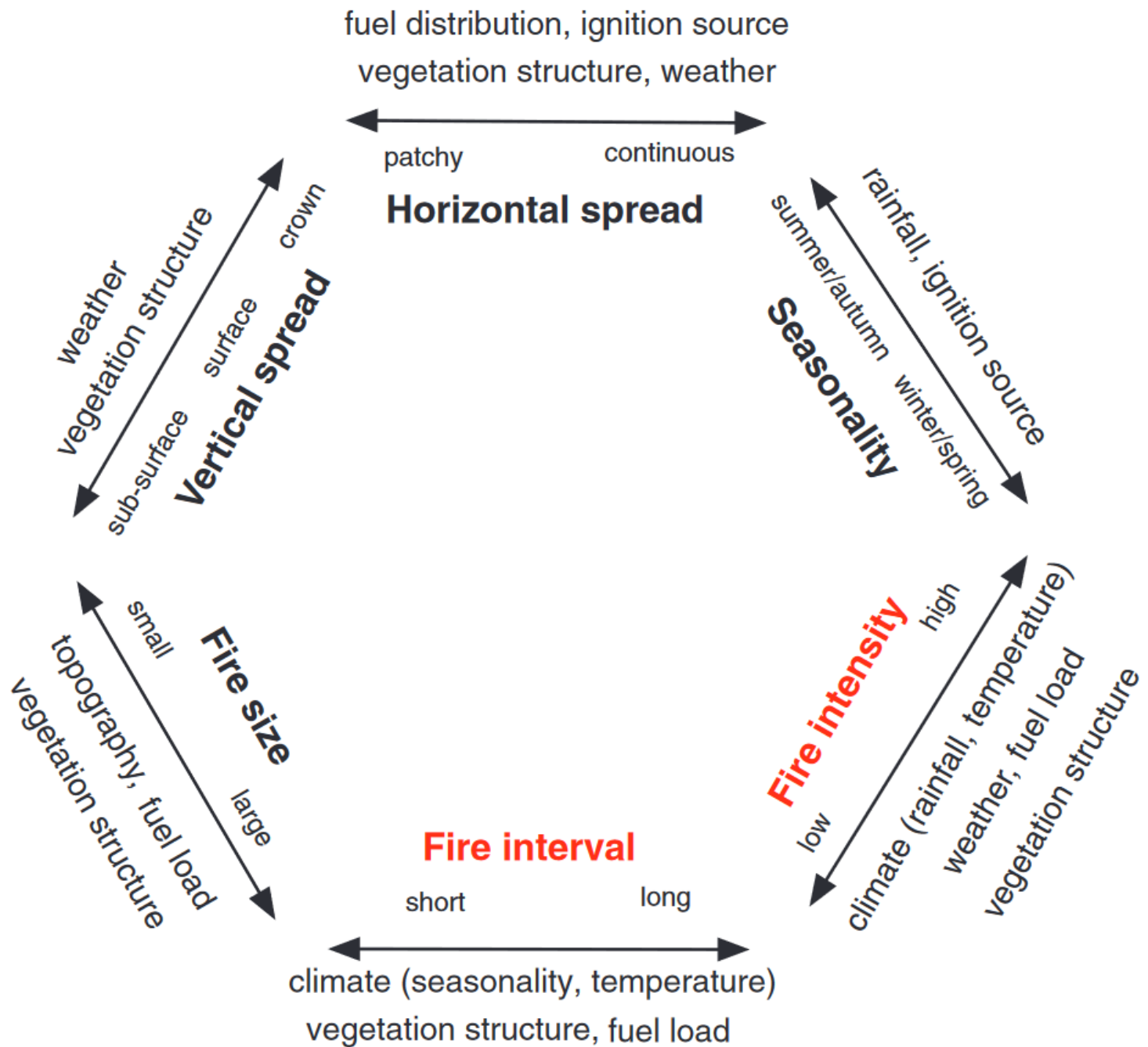
- Co je to požárový režim a jakými metodami ho zkoumáme
- Jak časté byly požáry v minulosti a stoupá v současnosti jejich frekvence?
- Velikost a typy požárů, prostorová heterogenita a faktory šíření
- Jaká je role požárových disturbancí ekosystémech temperátní Evropy?
- Závěry pro ochranu přírody

Požárový režim

- Popis charakteristických vlastností požáru a jeho roli v ekosystému
- Průměrná frekvence, velikost, typ, sezonalita, závažnost, intenzita požáru
- Požárové režimy jsou vztažené k určité prostorové a časové škále
- Paleoekologické metody vhodné zejména pro poznání požárového režimu

Přírodní archivy

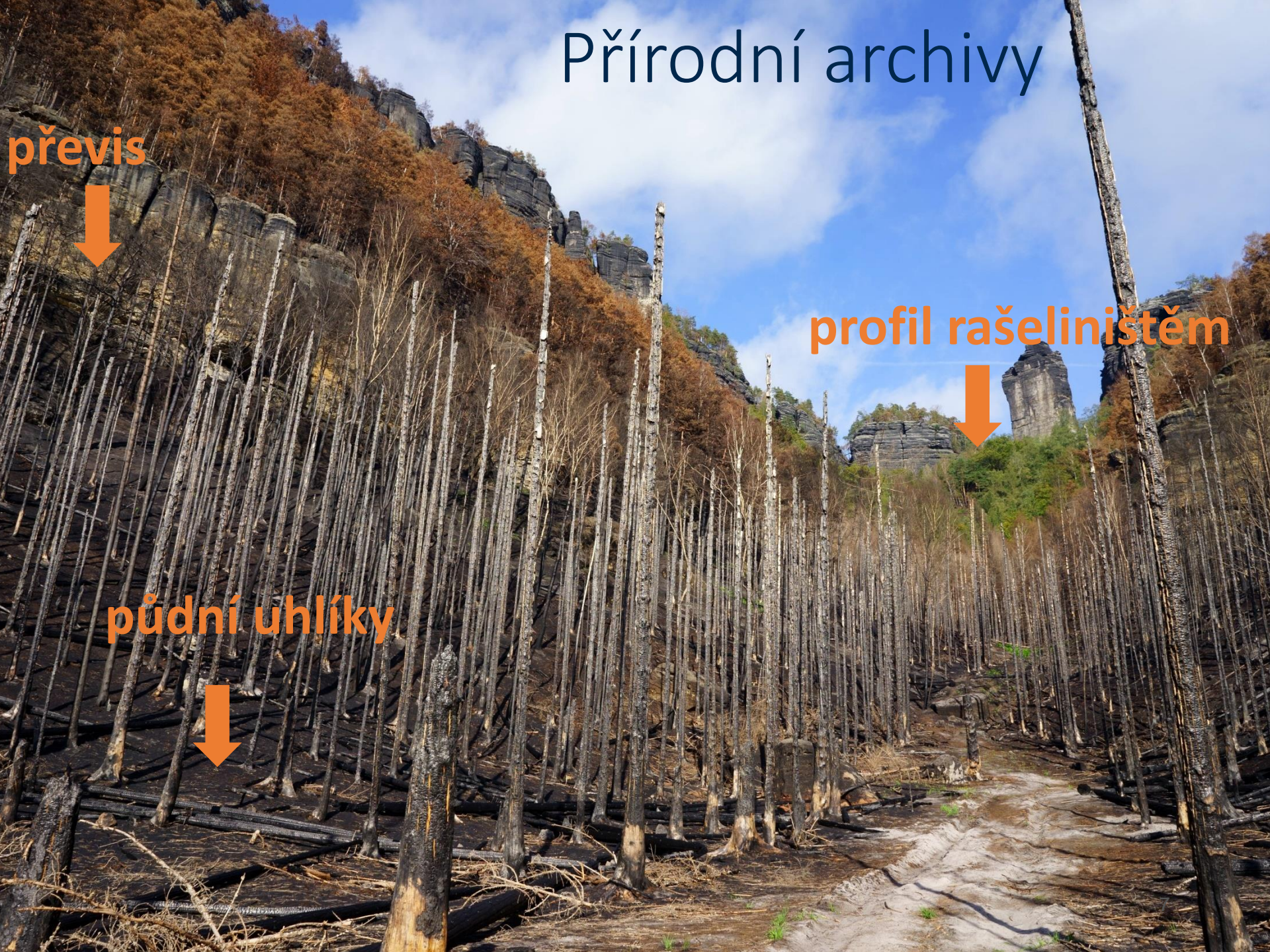
převís

profil rašeliništěm

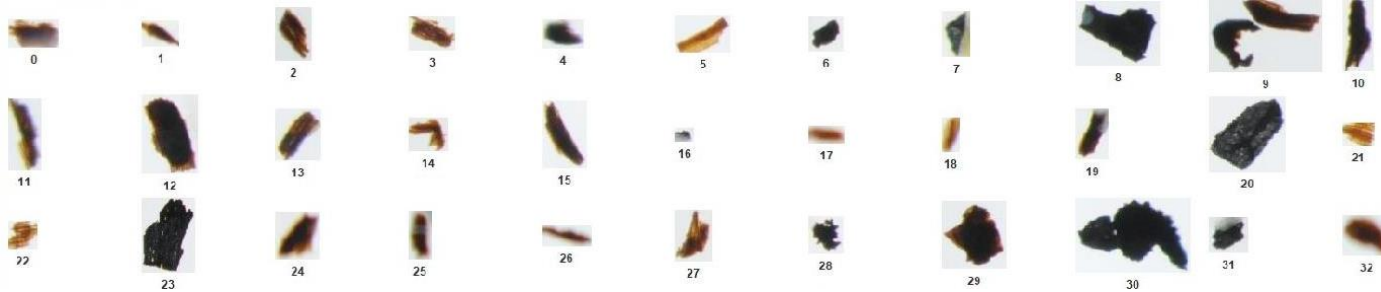
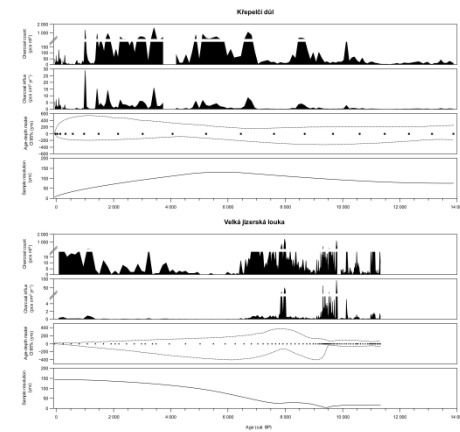
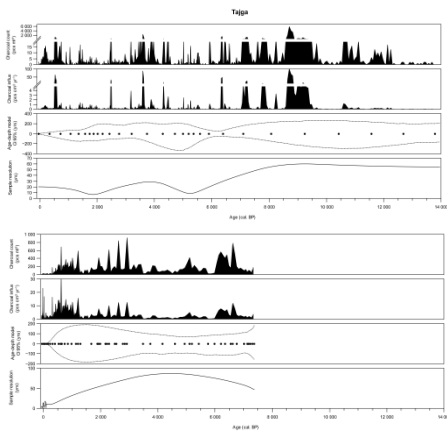

půdní uhlíky

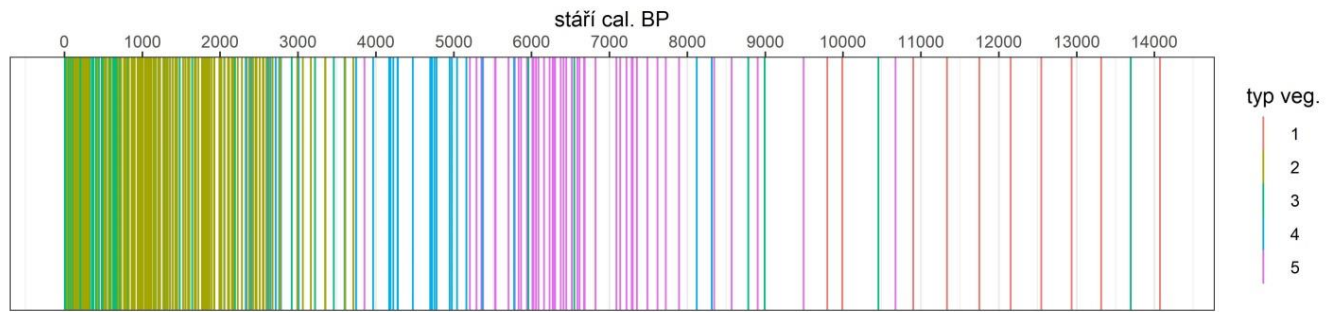

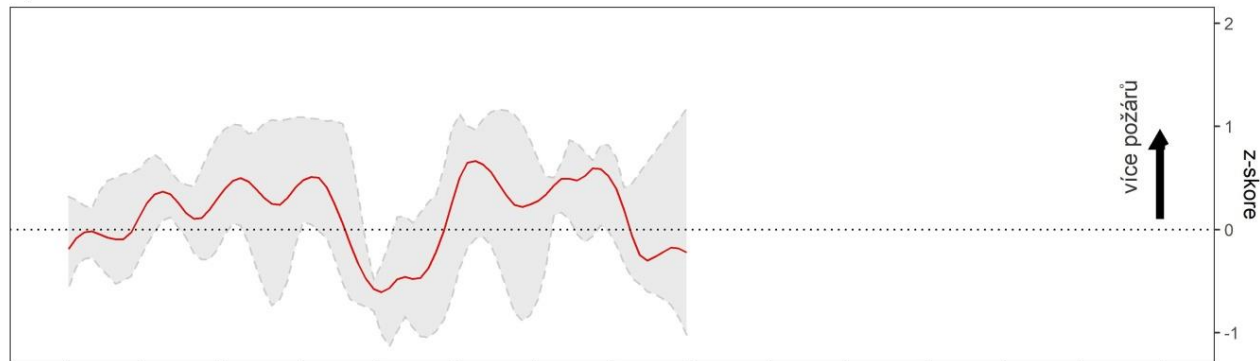
Požárový záznam ve stratifikovaných sedimentech

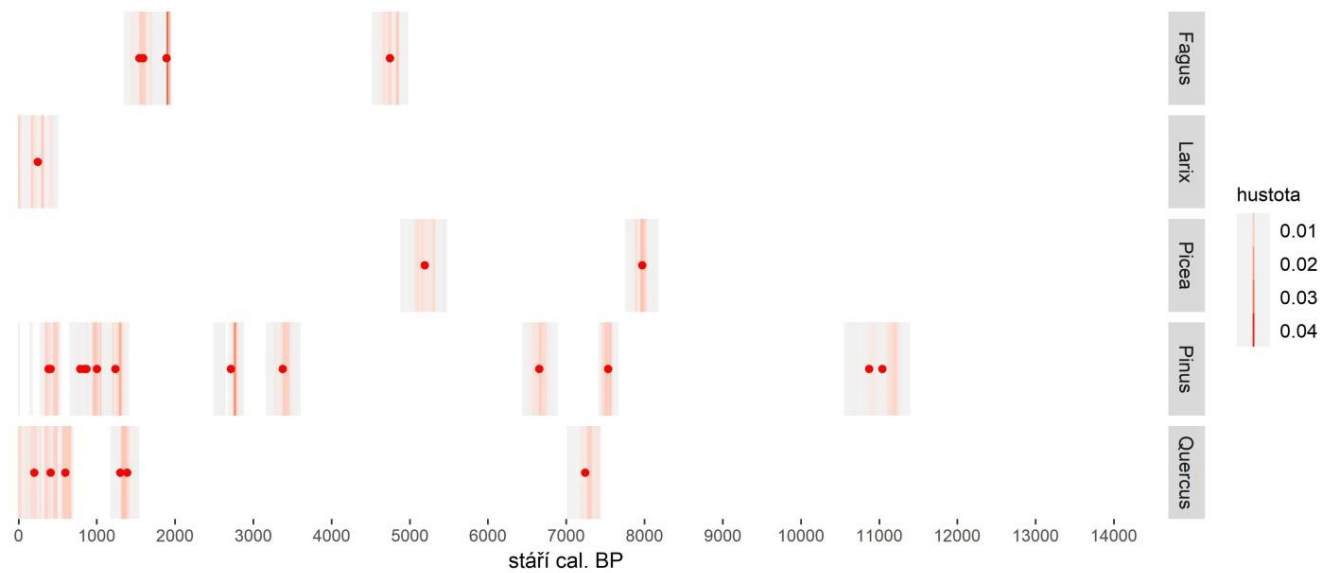
A)

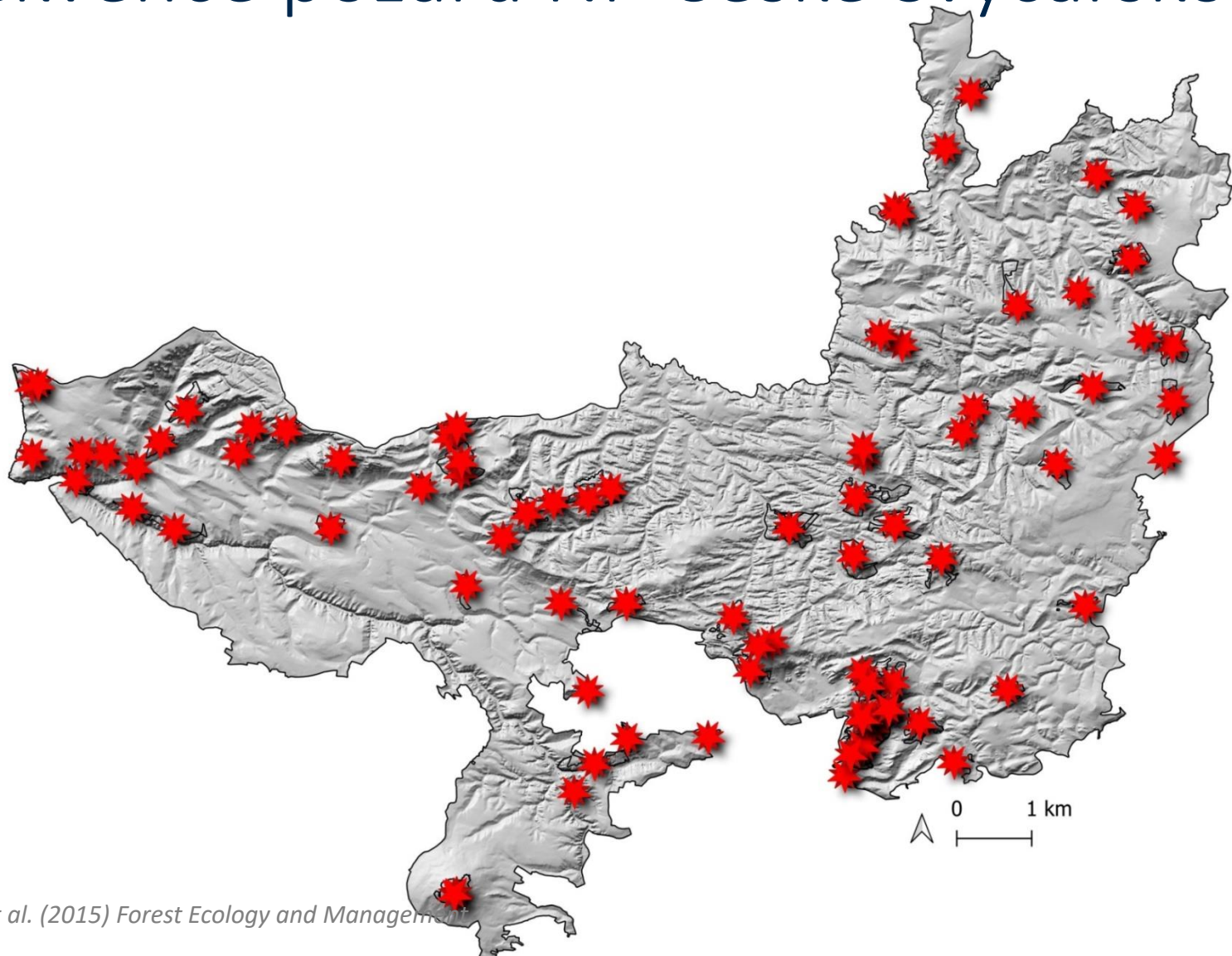
B)

C)

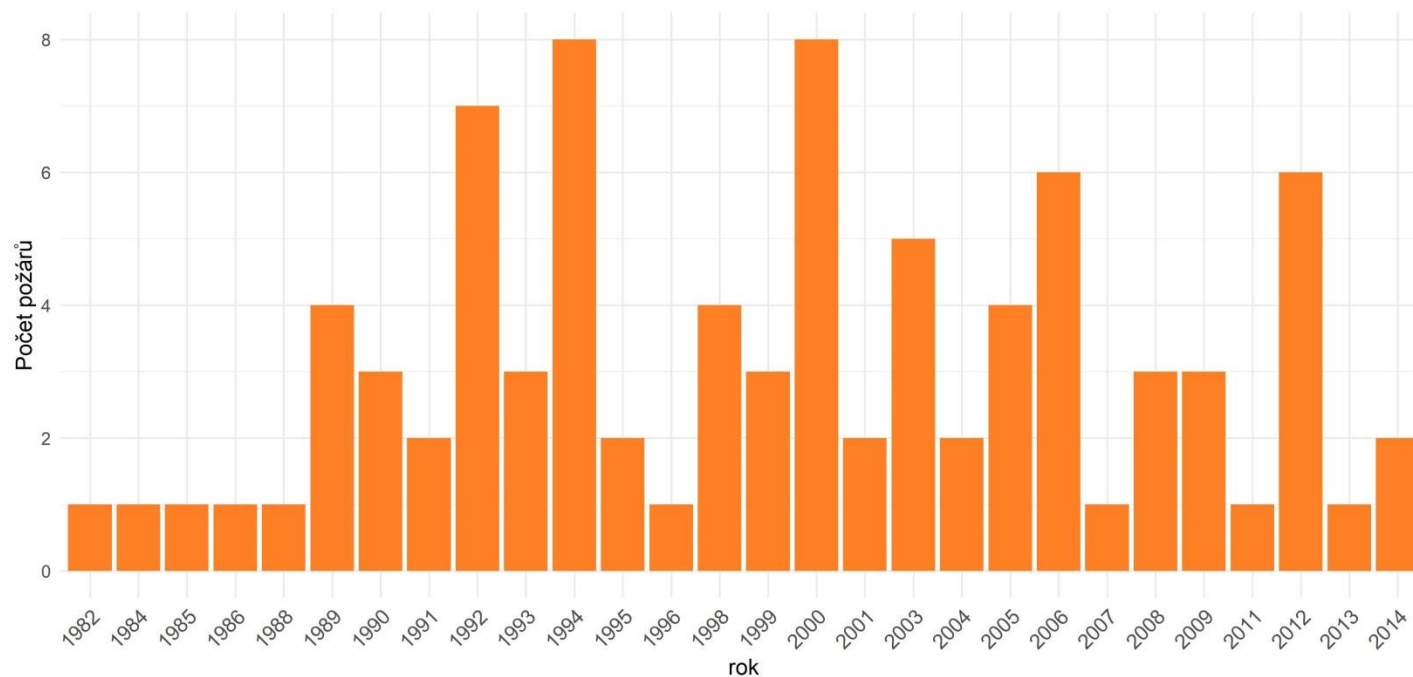

Frekvence požárů NP České Švýcarsko

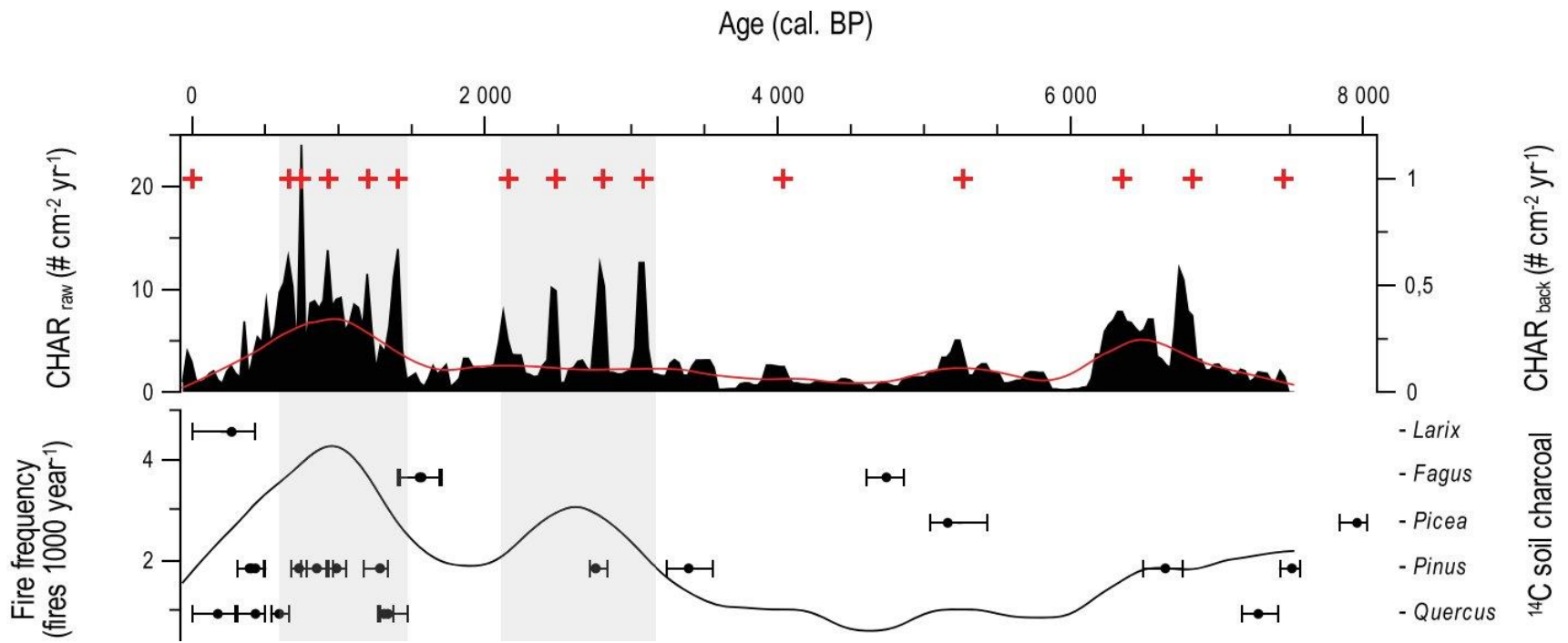

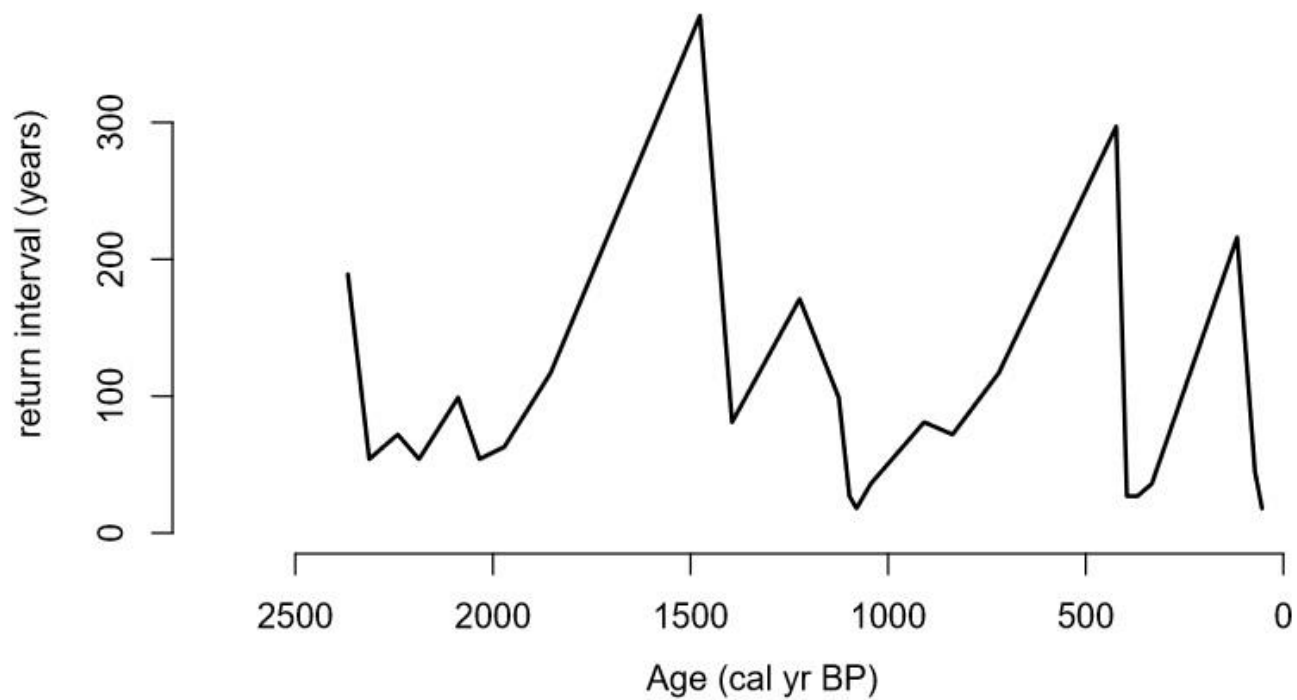
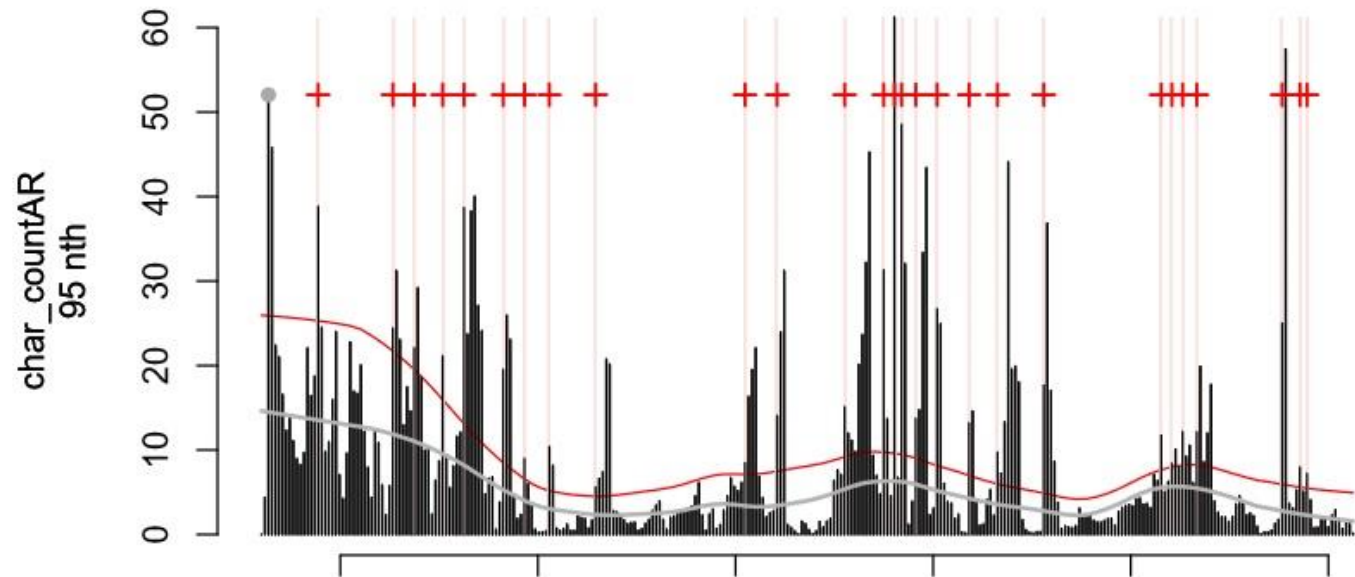
Frekvence požárů 1982-2014

- 86 požárů
- frekvence 2,7 požárových událostí za rok
- ČR: 1992–2004: 15 985 požárů

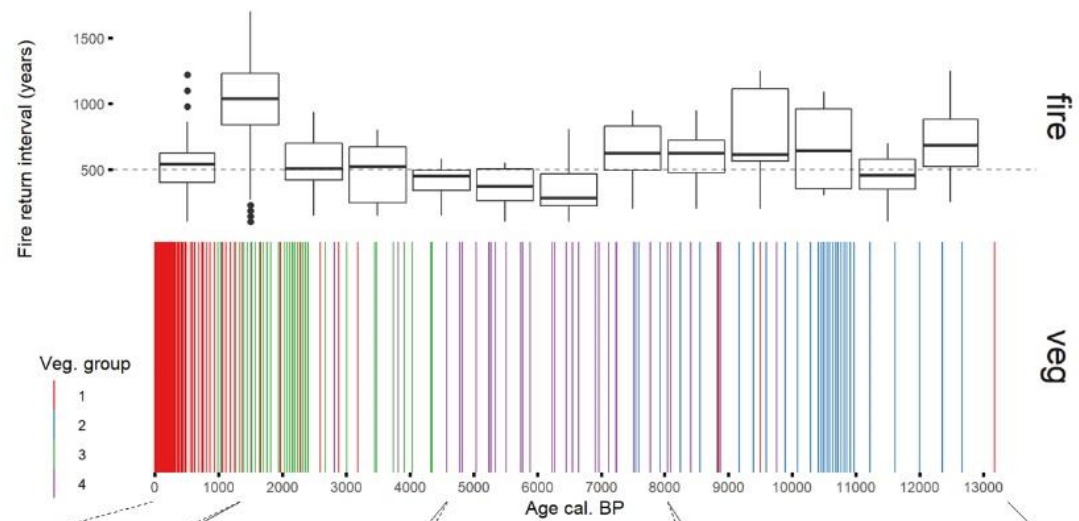

Frekvence požárů v holocénu

Dlouhodobá frekvence požárů

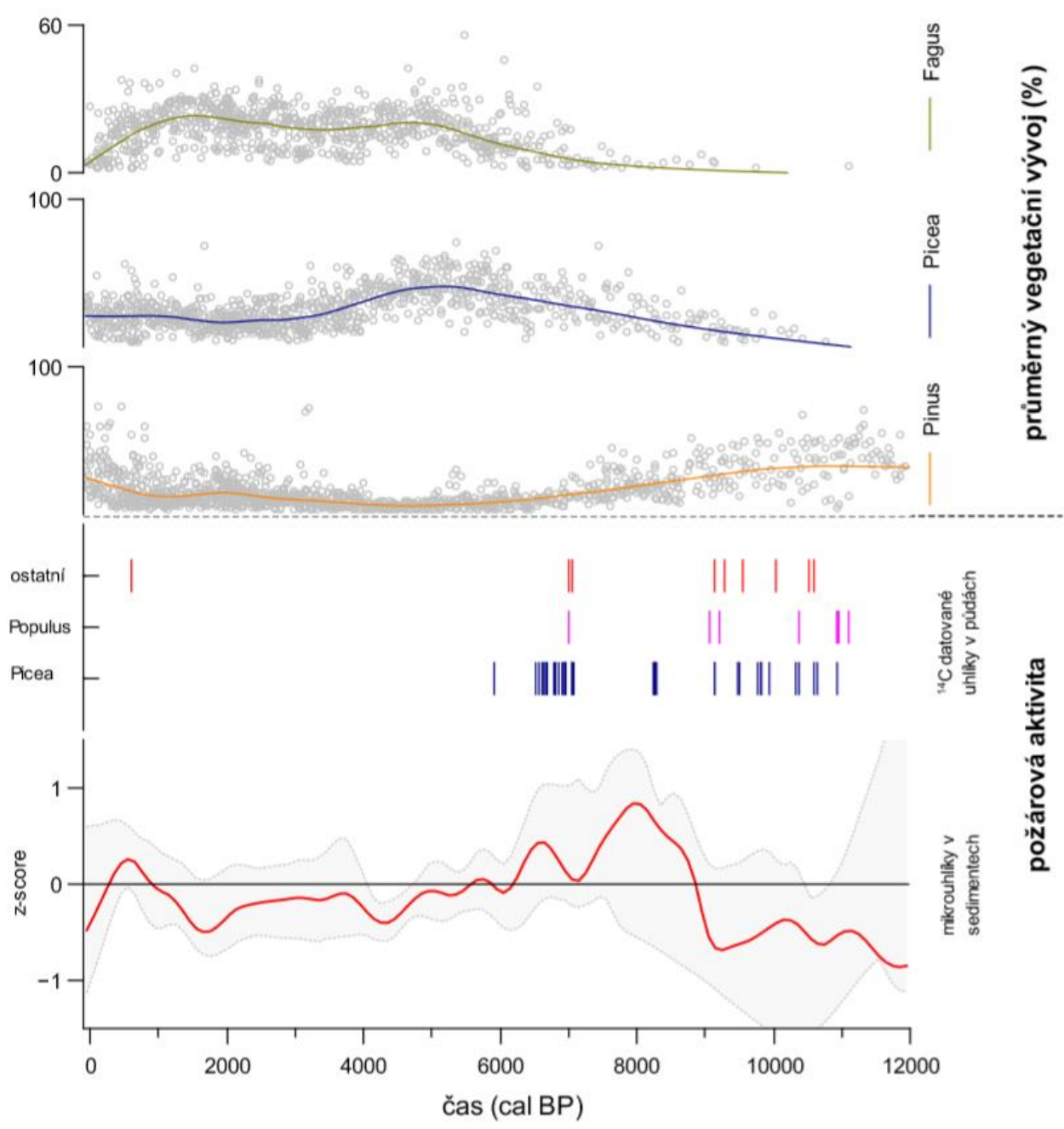
Picea 13%, Pinus 34%, Fagus 2%, Betula 6%

Picea 9%, Pinus 20%, Fagus 10%, Betula 7%

Picea 12%, Pinus 12%, Fagus 1%, Betula 12%

Picea 0.5%, Pinus 35%, Fagus 0%, Betula 21%

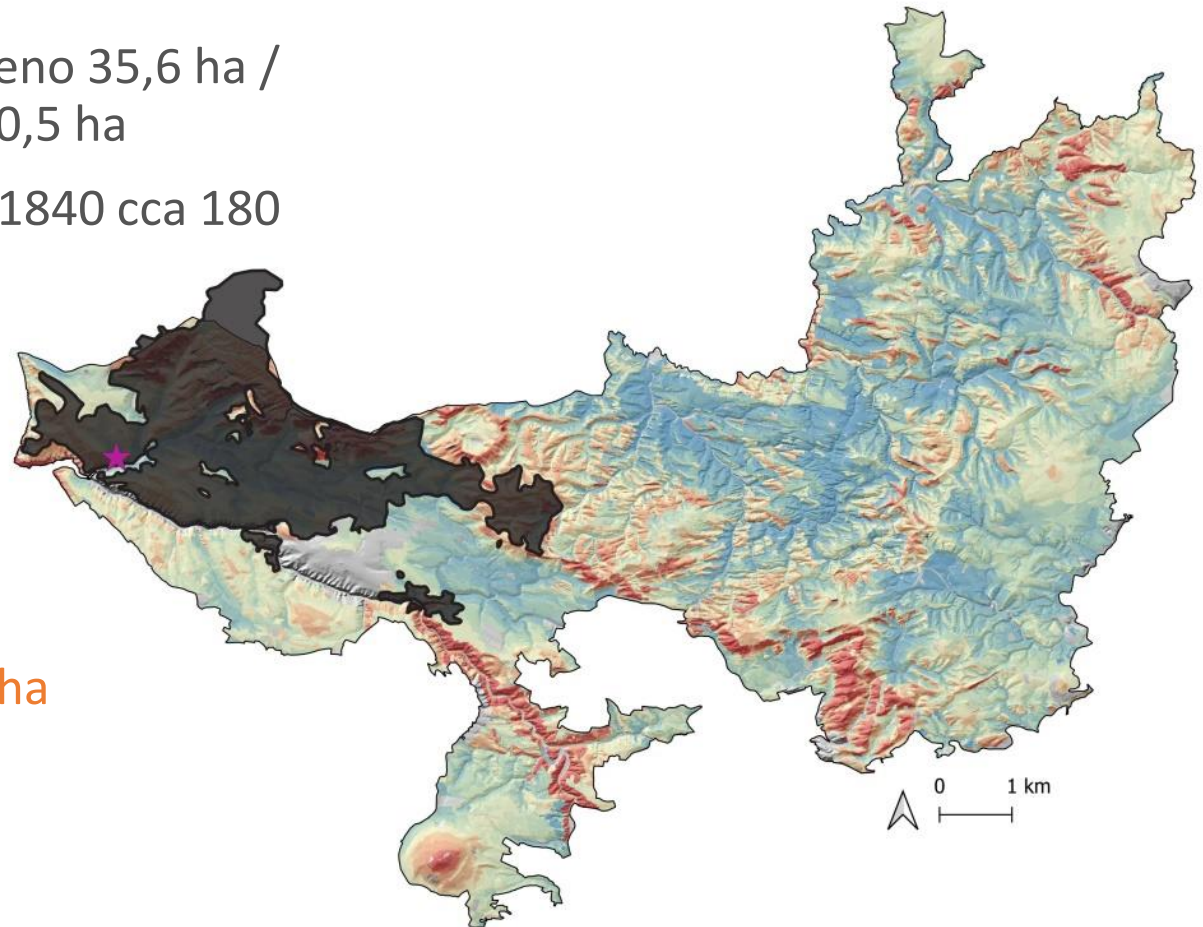

Velikost požárů

- 1982-2014: zasaženo 35,6 ha / průměrná plocha 0,5 ha
- archivní prameny 1840 cca 180 ha

- požár 2022: **1300 ha**

Typy požárů

© JIRKA JIROUŠEK - WWW.NEBESKE.CZ

Typy požárů

- podzemní (kořenový)

- pozemní

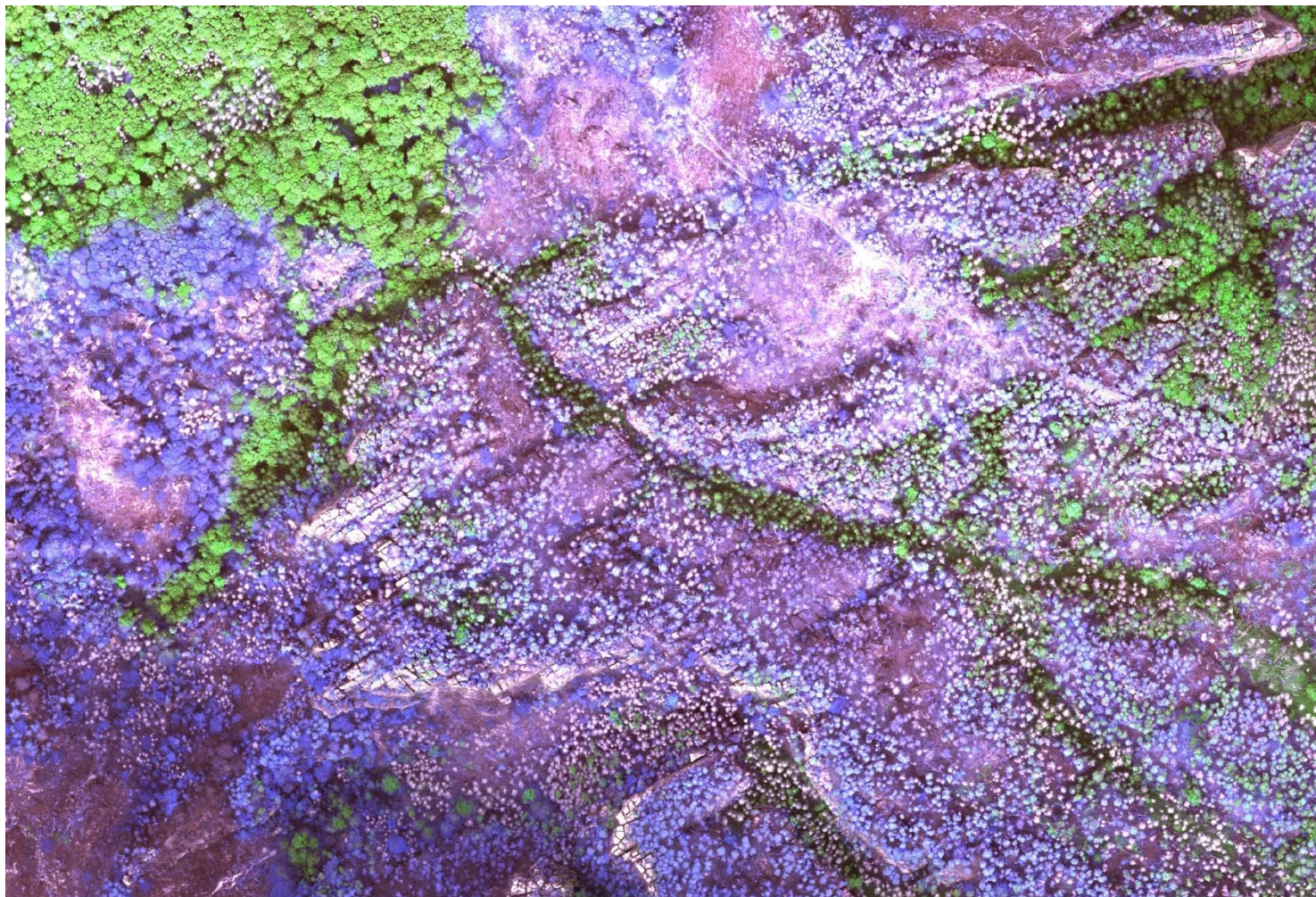
- korunový

Prostorová heterogenita – lokální úroveň

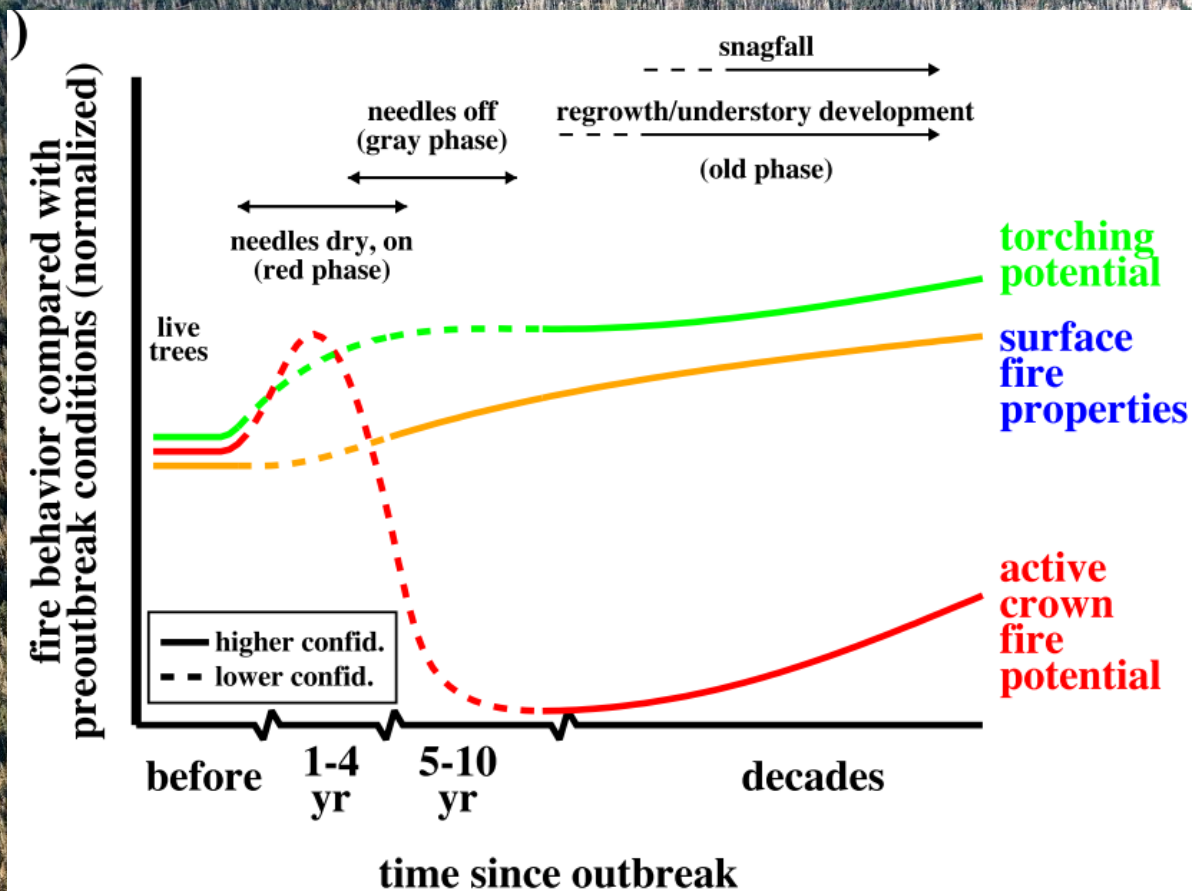
Prostorová heterogenita – krajinná úroveň

Šíření požáru

Šíření požáru

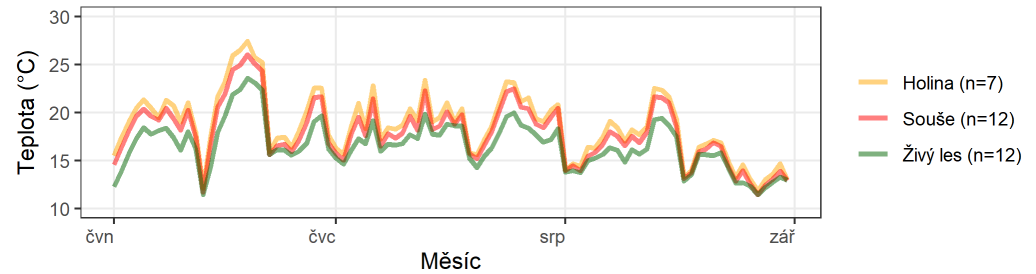
Šíření požáru

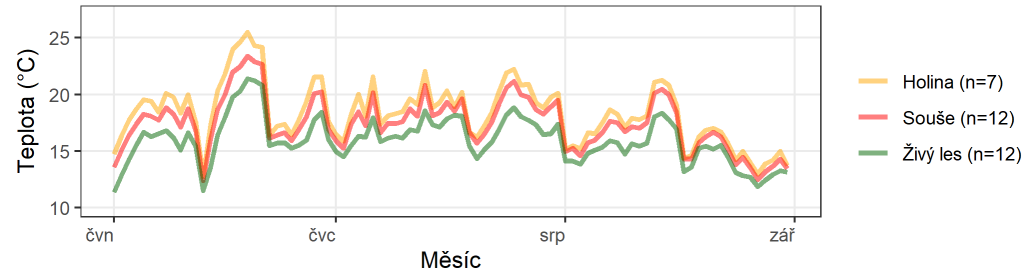
Požárové riziko

- faktory: aktuální počasí, množství a typ biomasy, spojitost paliva, reliéf
- obsah vody v pletivech
- mrtvá biomasa – vlhkost je čistě závislá na atmosferických podmínkách
- živá biomasa – obsah vody je aktivně udržován fyziologickými procesy

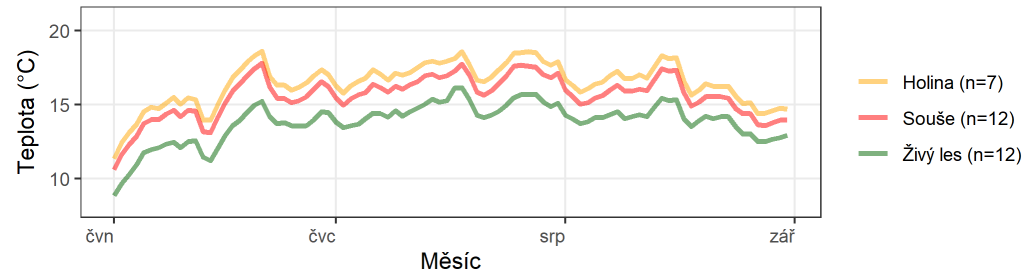
Průměrná denní teplota 15 cm nad zemí

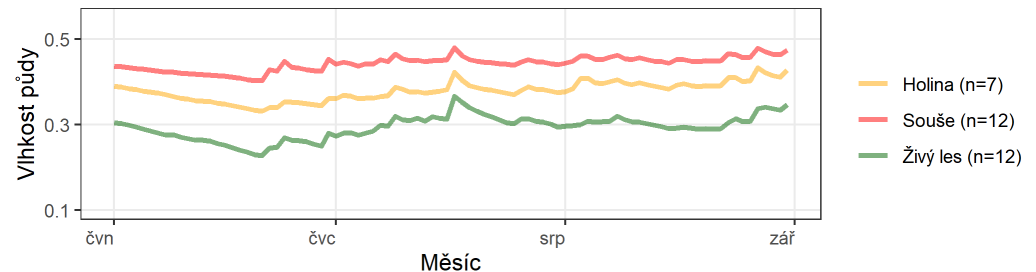
Průměrná denní teplota na povrchu země

Průměrná denní teplota 8 cm pod povrchem půdy

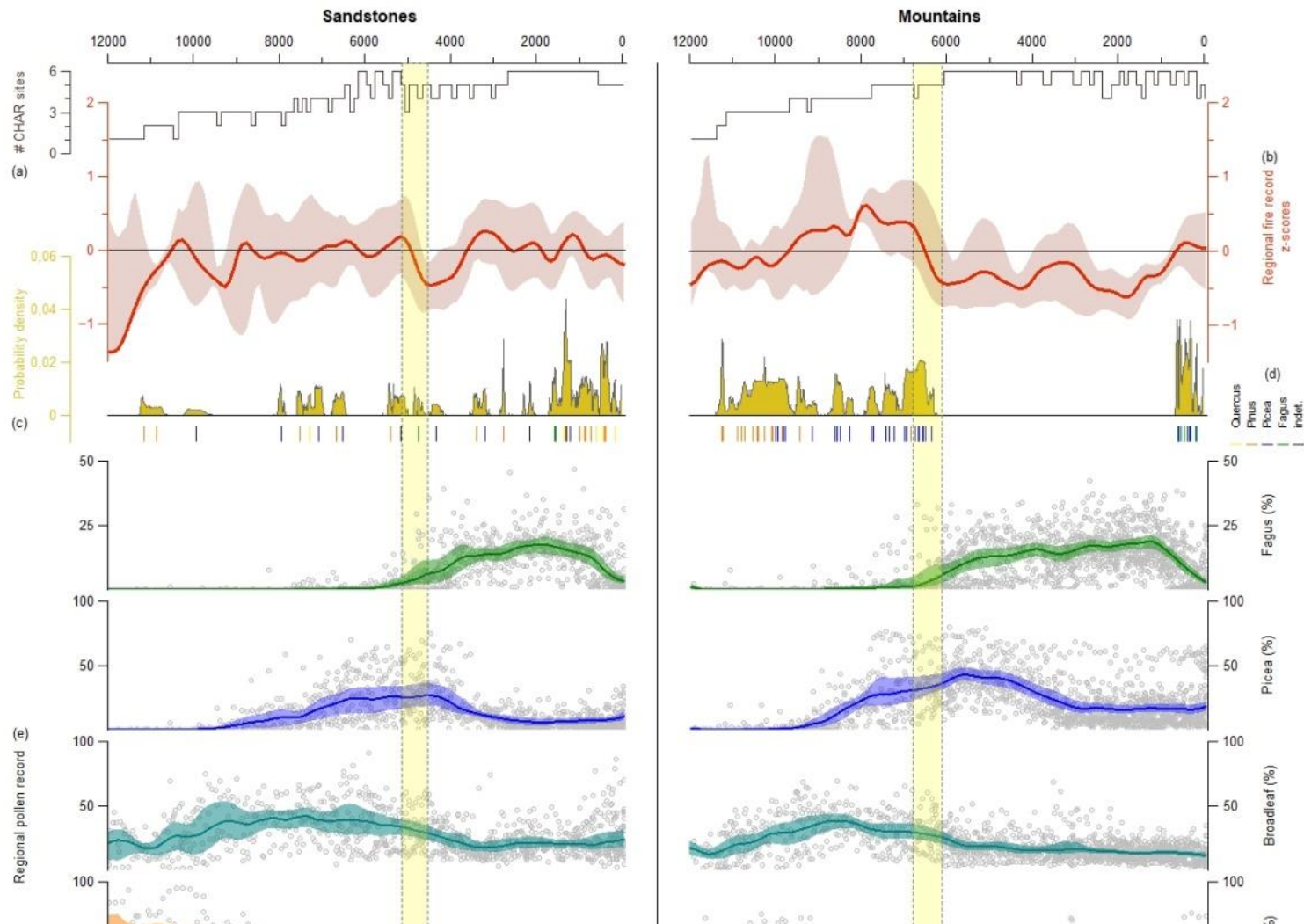
Průměrná denní objemová vlhkost půdy (0 až 15 cm pod povrchem)

Palivo

Efekt klíčových druhů

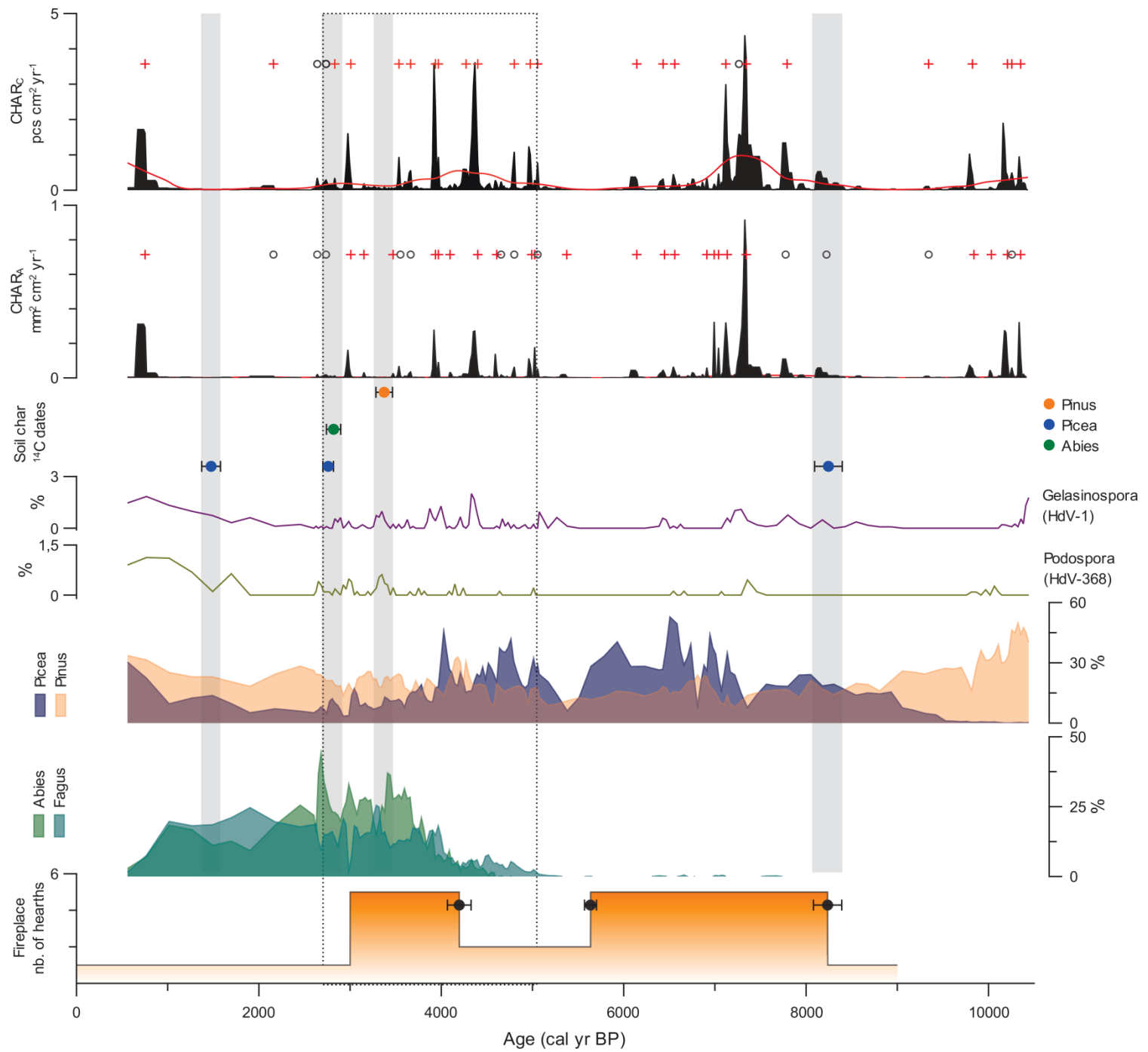

Odolné lesní ekosystémy

Interakce ohně s organizmy

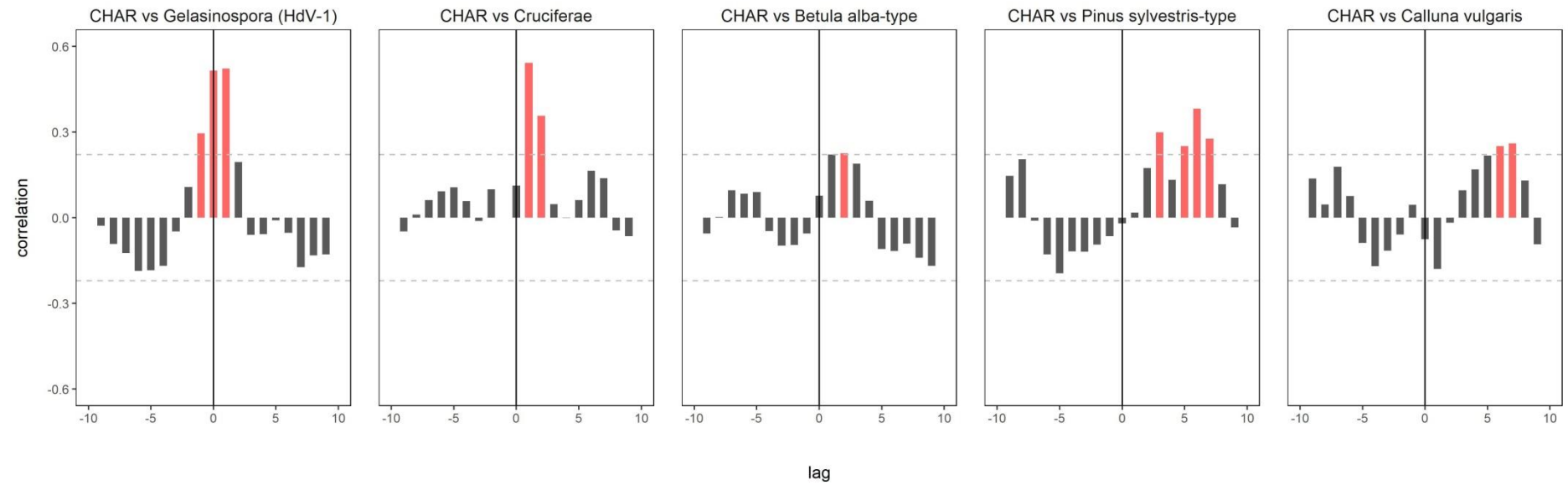

Obnova ekosystému po požáru

Sukcese na spáleníšti

- regenerace vegetace po požáru před 4000 lety

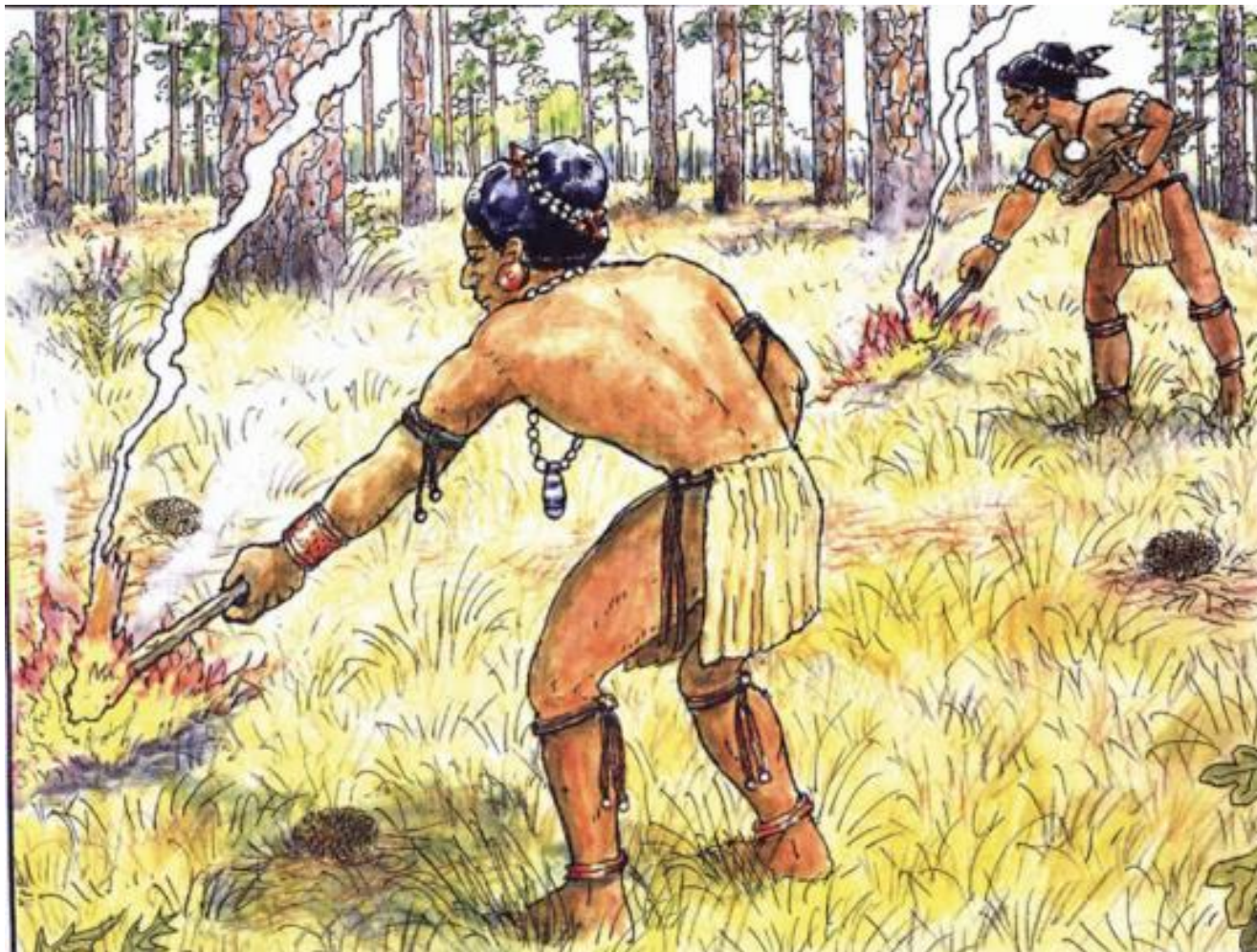
Současné trajektorie regenerace

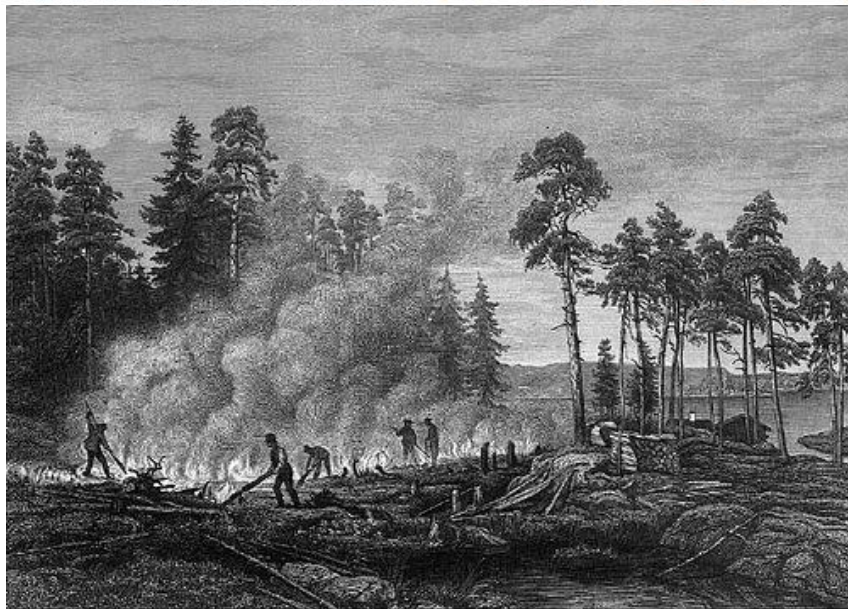
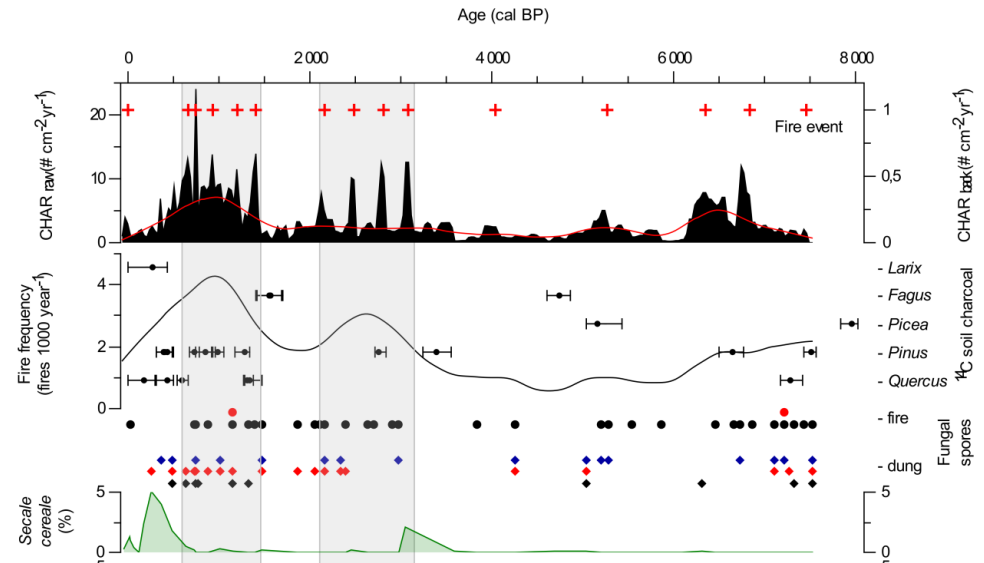
Přirozená obnova

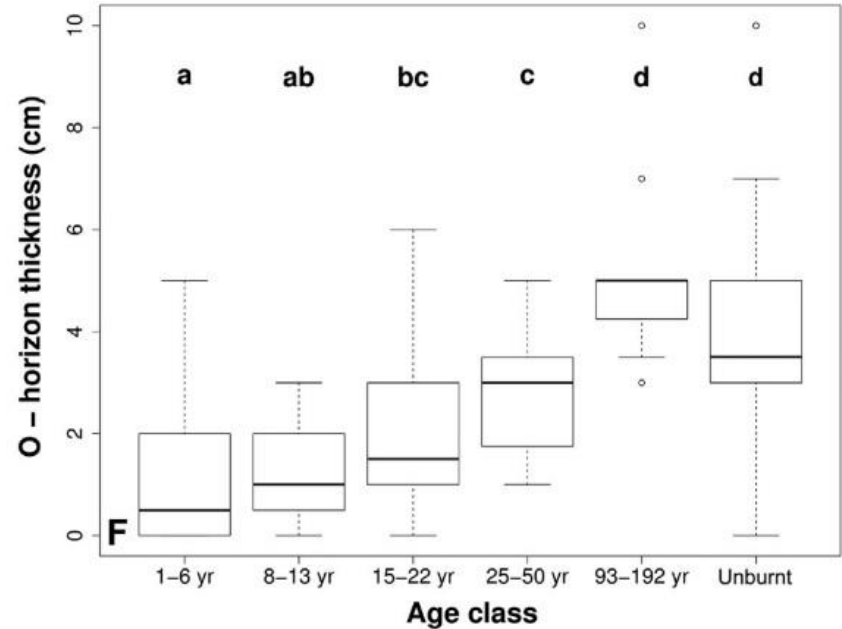
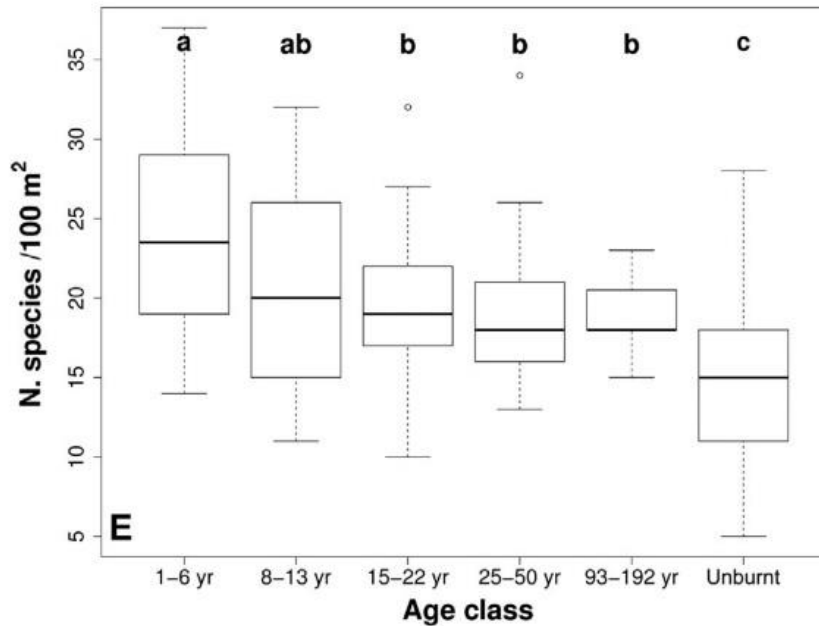
Antropogenní požárový režim

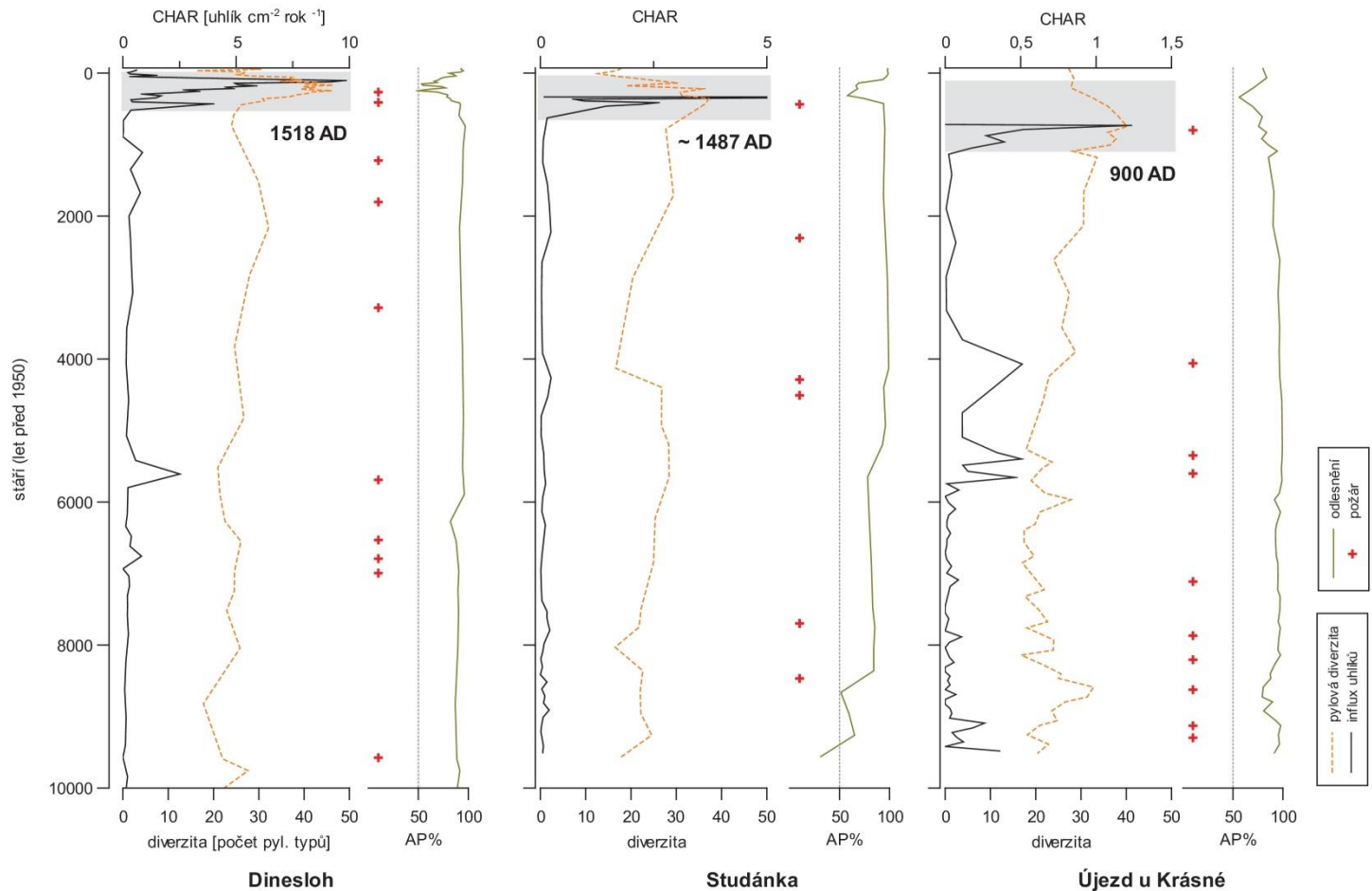
Antropogenní požárový režim

Biodiverzita podmíněná ohněm

Biodiverzita podmíněná ohněm

Závěry pro ochranu přírody

- Požáry jsou součástí dynamiky ekosystémů i v temperátní Evropě
- Člověk je nedílnou součástí požárové dynamiky – v Evropě patrně neexistuje delší období přirozené požárové dynamiky řízené výlučně přírodními faktory
- Požáry jsou časté především v jehličnatých typech lesa
- Monokultury smrku budou v klimatické budoucnosti požárově velmi rizikové
- Změna klíčového druhu ekosystému výrazně ovlivňuje požárovou aktivitu
- Zvýšením podílu listnáčů snížíme požárové riziko –mitigační opatření
- Pozitivní efekt na biodiverzitu – vhodný managementový nástroj

Díky za pozornost